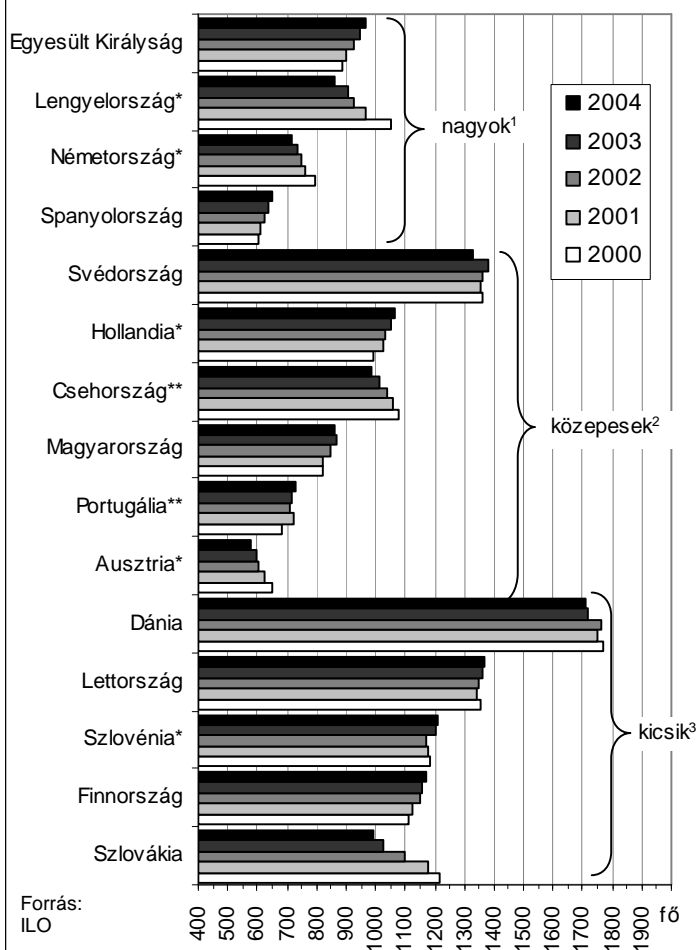

A pozitív konjunkturális mutatók és a fejlődési pálya ellenére a magas államháztartási hiány és az euró bevezetési céldátuma körüli bizonytalanság rontja az ország kockázati megítélését és növelik a gazdaság sérülékenységét. A globális tőkepiaci helyzet egyelőre még kedvező, de a tartósan magas olajár, ill. a forintárfolyamban és a hozamokban bekövetkező változás tartósan lassabb növekedést eredményezhet. A közszféra hatékonyságát tekintve Magyarország valószínűleg lemarad uniós országoktól: a közalkalmazottak létszámának növekedése és az Ausztriával szembeni szembetűnő létszámtöbblet a közszféra racionalizálásának szükségességére utal. 2005. III. negyedévében kedvezően alakult a magyarországi cégek helyzete. A GVI és a KOPINT-DATORG konjunktúra felmérése egyaránt arra mutat, hogy emelkedett a feldolgozóipari cégek termelése, és az optimizmus a várható üzleti helyzet megítélésében és különösen az export várakozásokban érzékelhető. A lakásépítések piacát változatlanul az egy éve tartó visszafogott kereslet jellemzi. Nőtt ugyan a használatbavételi engedélyek száma, csökkent ugyanakkor a kiadott építési engedélyek száma. A lakásépítésekben a vállalati megrendelések súlya az elmúlt években folyamatosan emelkedett és megközelítette a lakossági megrendelések súlyát. Az ipar belföldi értékesítési árai szeptemberben az előző hónaphoz viszonyítva 0,9%-kal, a 2004. szeptemberivel összehasonlítva 7,5%-kal növekedtek, a villamosenergia-, gáz-, gőz és vízellátás árai 14%-kal haladták meg az egy évvel korábbiakat. Az elmúlt egy évben kissé romlott a helyzet a munkaerőpiacon. A munkanélküliség ugyan uniós viszonylatban nem magas, de változatlanul alacsony a foglalkoztatási ráta, miközben tovább romlottak a fiatalok elhelyezkedési esélyei és nőtt a tartós munkanélküliség.

A közszférában foglalkoztatottak száma és aránya Európában

Az államháztartást gyakran érik bírálatok a közalkalmazottak nagy száma és az ebből következő alacsony hatékonyság miatt. Magyarországon 2004-ben 10 ezer lakosra 863 közalkalmazott jutott. Ennek tekintetben európai összehasonlításban nem állunk rossz helyen. A 8-16 milliós népességű „közepes” országok közül például a Csehországban, Hollandiában és Svédországban is 10 ezer lakosra vetítve többen dolgoznak a közszférában, igaz a Svédországban regisztrált közalkalmazottak kimagasló aránya a balti országokra jellemző kiterjedt szociális háló fenntartásához szükséges széles igazgatási apparátussal magyarázható. A magyar közszféra helyzete az új EU tagországokkal szemben is kedvezőnek tűnik, bár a népesség méretét tekintve csak Csehországgal megbízható az összehasonlítás. A kedvező megítélést beárnyékolja, hogy hazánkban a közalkalmazottak számában növekvő tendencia figyelhető meg, amely csak 2004-ben mérséklődött – feltehetően csupán a minisztériumi tevékenységek kiszervezése, és a szerződéses foglalkoztatás következtében. A közszféra magas hatékonyságát az a tény is megkérdőjelezi, hogy a 8 millió lakosú Ausztriában – ahol a közszféra a GDP ugyanakkora arányát (49%-át) osztja el vagy használja fel – 2004-ben hazánkhoz képest közel 300-zal kevesebb, 579 közalkalmazott jutott 10 ezer lakosra, miközben a létszámváltozás 2000-óta csökkenő tendenciát mutat.

10 000 lakosra jutó közszférában dolgozók száma

* becslés 2004-re; ** becslés 2003-ra és 2004-re; 1) népesség 35 millió fölött, 2) népesség 8 és 16 millió között, 3) népesség 6 millió alatt

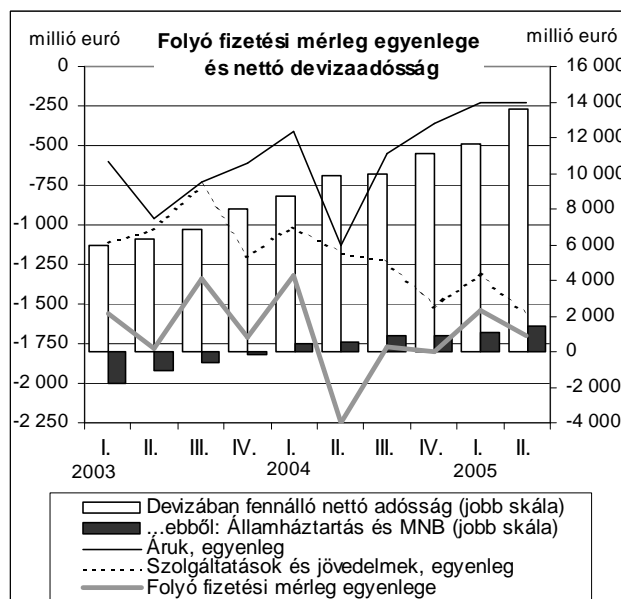
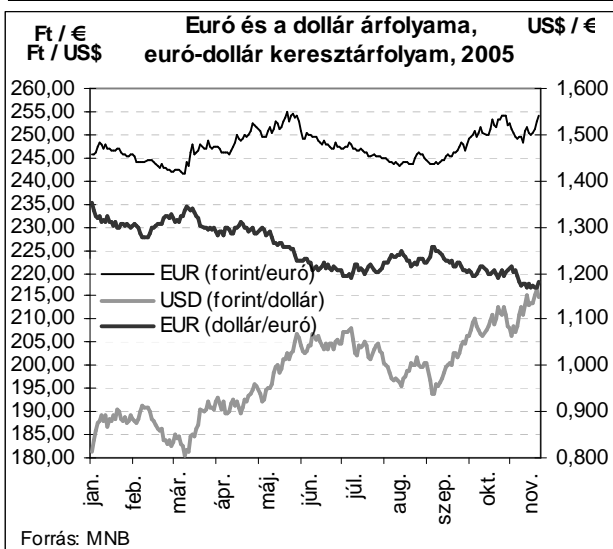
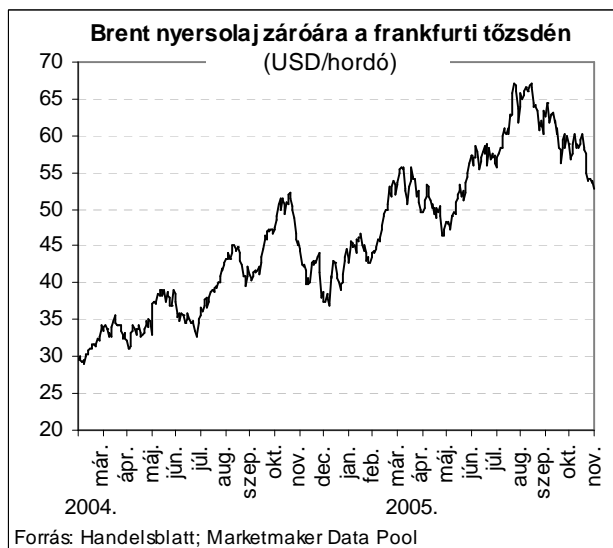
Gazdasági stabilitás

A magyar gazdaságot az ipari termelés és az export növekedéséből, a növekvő beruházásokból adódó kedvező konjunkturális helyzet ellenére a magyar gazdaságot nagy mértékű, az MNB álláspontja szerint hosszú távon nem fenntartható egyensúlytalanság jellemzi. A sérülékenység elsősorban a magas államháztartási hiányból fakad, aminek hatását felerősíti az euró 2010-ben történő bevezetése körüli gazdaságpolitikai bizonytalanság. A magas államháztartási finanszírozási igény következtében fokozatosan nő a gazdaság külső adóssága, és egyben annak kockázata is, hogy megugranak a gazdaság finanszírozási költségei.

A globális tőkepiacokat egyensúlytalanság és nagyfokú kockázati étvágy jellemzi, ami jelenleg kedvező környezetet jelent a magyar gazdaság finanszírozásához. A kockázatos struktúrában növekvő eladósodottság, a növekvő devizaadósság és az euró bevezetésével kapcsolatos bizonytalanság rontja az ország kockázati megítélését, és sérülékenyebbé teszi a gazdaságot, ill. a monetáris folyamatokat. Ezen túlmenően a nemzetközi finanszírozási környezet megváltozása és a magas, esetlegesen tovább növekvő olajár jelent veszélyt a stabilitásra.

A Brent nyersolaj hordónkénti ára novemberben folyamatosan csökkent, és a hó közepén már az 50 dolláros árszínhez közelített, ez azonban még közel sem tekinthető trendfordulónak. Az olaj tartósan magas árszínvonalra Magyarország legfontosabb kereskedelmi partnereinek csökkenő keresletén keresztül negatívan érintheti a magyar gazdaság fejlődésének egyik fő motorját, az export-termelést.

A jelenleg számunkra igen kedvező külső finanszírozási környezet könnyen megváltozhat, ha emelkedni kezdenek az Egyesült Államok meglepően alacsony hosszú hozamai. A kockázati befektetések iránti kereslet visszaesése a forint gyengülésével és a hozamok emelkedésével is együtt járhat. Szeptember eleje óta az euró árfolyama 244 forintról 254 forintra emelkedett. Az Európai Központi Bank (EKB), a lendületesebb konjunktúrára és a bővülő hitelállományra hivatkozva az euró-alapkamat emelését határozta el. Az EKB elnöke ugyan kizárta a sorozatos kamatemeléseket, a szakértők többsége szerint decemberben a jelenlegi 2-ről 2,25 majd 2006 tavaszán 2,5%-ra emelkedhet az uniós jegybank alapkamata. A kamatemelés erodálhatja a magyar kockázati hozamelőnyt, ami az MNB-t a pénzügypolitika szigorítására és szintén kamatemelésre kényszerítheti. A forint gyengülésének elkerülése érdekében az emelés akár fél százalékpontos is lehet.

Ipari termelők árak

Az ipar belföldi értékesítési árai szeptemberben az előző hónaphoz viszonyítva 0,9%-kal, a 2004. szeptemberrel összehasonlítva 7,5%-kal növekedtek. A legnagyobb áremelkedés az előző hónaphoz képest továbbra is a kőszgyártás, kőolaj-feldolgozás, nukleárisfűtőanyag-gyártás esetében mérhető (9%), a folytatódó kőolaj világszerte áremelkedés következtében. 12 havi összehasonlításban a vegyipari ágazatokban jelentősen emelkedtek az árak (19%), ami a kőolaj-feldolgozásban bekövetkezett 36,3%-os, a vegyi anyagok, termékek gyártásában jelentkező 8,4%-os, valamint a gumi-, műanyag termékek gyártásában mért 5,5%-os áremelkedésnek tudható be. A villamosenergia-, gáz-, gőz és vízellátás ágazat árai 13,9%-kal haladták meg az egy évvel korábbiakat. A legkisebb árnövekedés a fafeldolgozás, ágazatban (0,4%) volt megfigyelhető, a fémalapanyag, fémfeldolgozási termékek gyártása területén pedig árcsökkenés jelentkezett (0,3%).

Ipari termelés

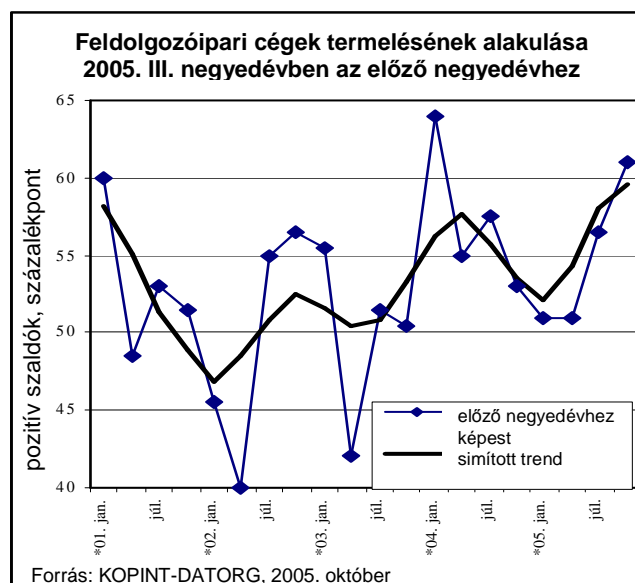
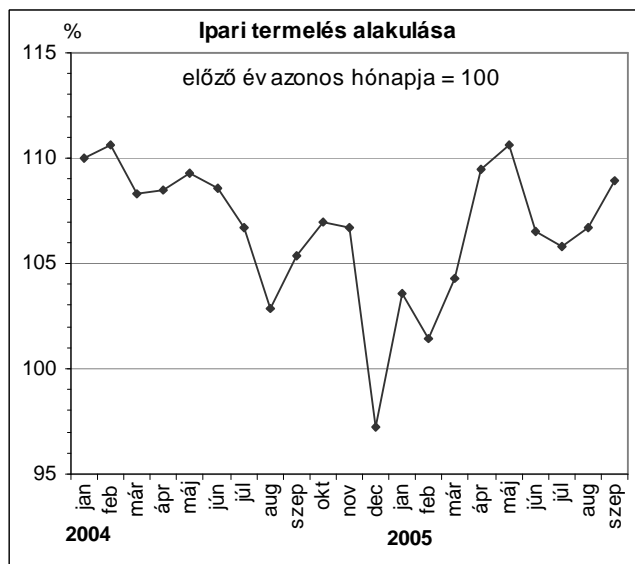
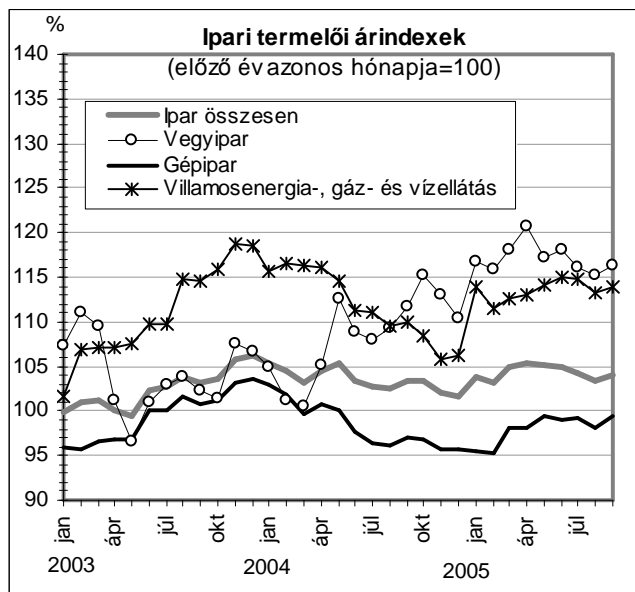
Előzetes adatok alapján az ipari termelés az előző év azonos hónapjához viszonyítva 2005 szeptemberében 8,9%-kal nőtt. A termelés volumene az év első kilenc hónapjában 6,9%-kal volt magasabb, mint az előző év azonos időszakában.

Feldolgozóipari termelés

A KOPINT-DATORG 2005. III. negyedéves konjunktúratesztjének eredményei alapján a feldolgozóipari cégek termelése a harmadik negyedévben – az előző hónapokkal összevetve – emelkedett („élénkült” 38%, „lassult” 16%; a szaldó az áprilisi 2 és a júliusi 13 után 22 %-pont). A rövid távú termelési előrejelzés alapján a vállalkozások elsősorban termelési szintjük fenntartására számítanak („nem változik” 64%, „növekszik” 28%, „csökken” 8% – ez utóbbi érték április óta változatlan). A számottevő export és külföldi tőketulajdonlás optimistább termelési prognózissal jár együtt. A felvevőpiac jellege szerint a termelők piacra szállítók sokkal inkább prognosztizálnak termelésnövelést, mint akár a beruházási, akár a fogyasztói piacra értékesítők.

Rendelésállomány

A KOPINT-DATORG felmérése rámutat, hogy a feldolgozóipari vállalkozások összes rendelésállománya a júliusnál magasabb, szintje hasonló az egy évvel ezelőttihez. Az elmúlt hónapokban mind a belföldi, mind az export rendelésállományban pozitív változás történt.

Forrás: KOPINT-DATORG, 2005. október

A belföldi rendelésállomány javulása elsősorban az „alacsony” rendelésállomány csökkenésének köszönhető: A válaszadók aránya a következők szerint alakult: „alacsony” 39%-ról 29%-ra, csökkent, a „magas” 8%-ról 11%-ra, a „közepes” 53%-ról 61%-ra növekedett. A vállalkozások EU-ba irányuló exportjuk rendelésállományáról októberben pozitívabb értékelést adtak mind a júliusnál, mind az előző októberinél.

Építőipar

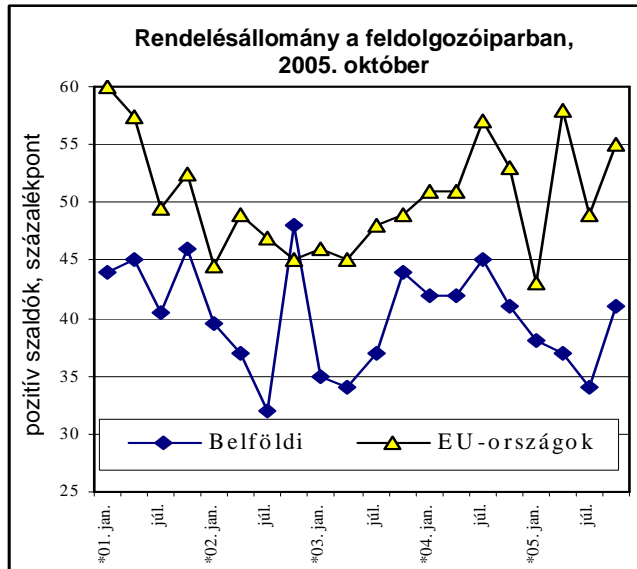
A lakásépítések piacát továbbra is az egy éve tartó visszafogott kereslet jellemzi. 2005-ben januártól szeptember végéig több mint 23 ezer felépített lakás kapott használatbavételi engedélyt, ami ugyan 4%-kal több, mint az előző év azonos időszakában, a kiadott építési engedélyk száma 9%-kal csökkent 2004 azonos időszakához viszonyítva. 2005. III. negyedévében mind az engedélyk, mind a használatbavételek számában 6%-os visszaesés következett be az előző év harmadik negyedévéhez képest. A vállalati megrendelések súlya (43%) a lakásépítésekben az elmúlt néhány év folyamán felzárkózott a lakossági megrendelések súlyához (52%). Az építőipari kivitelezés egyre inkább teret nyer a lakossági háziilagos kivitelezéssel szemben, részarányuk 68–28%. A lakásépítésekben továbbra is meghatározó a főváros szerepe, ahol az év eleje óta az országos 4%-os ütemnél jelentősen gyorsabban, 43%-kal nőtt a használatba vett lakások száma 2004. első három negyedévéhez képest.

Foglalkoztatás és munkanélküliség

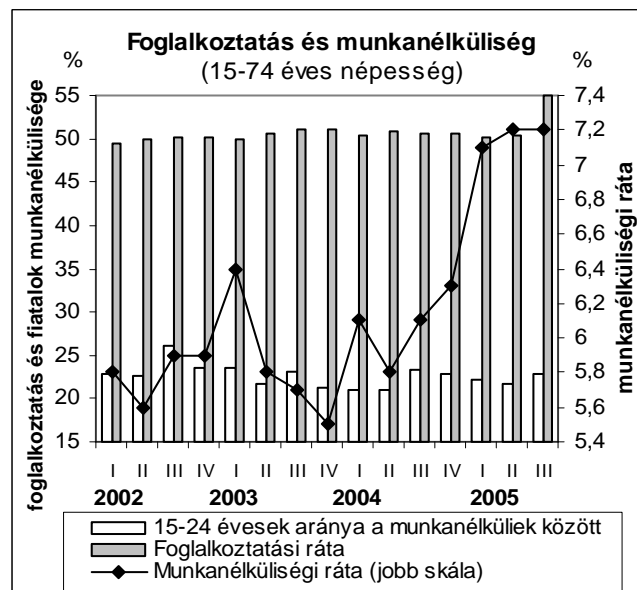
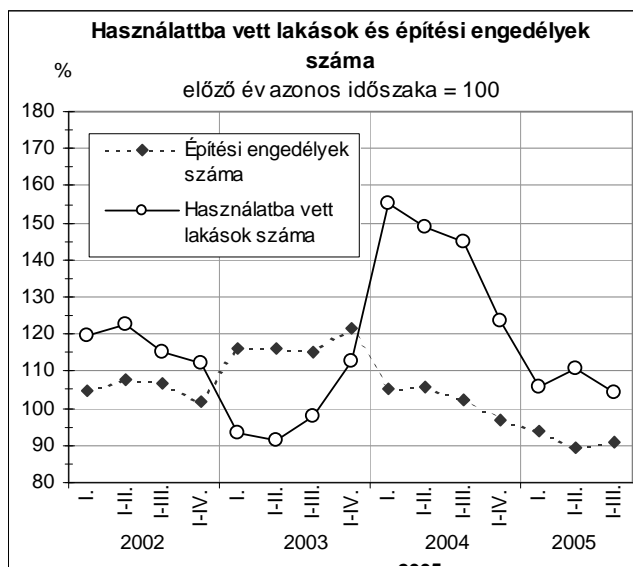
Az elmúlt egy évben kissé romlott a helyzet a munkaerőpiacon. A munkanélküliség ugyan uniós viszonylatban nem magas, de változatlanul nagy kihívást jelent a gazdaság számára az alacsony foglalkoztatási ráta, miközben tovább romlottak a fiatalok elhelyezkedési esélyei és nőtt a tartós munkanélküliség. A 2005. III. negyedévi időszakban a foglalkoztatottak száma 3 millió 928 ezer, a munkanélkülieké 309 ezer fő volt, ami 7,3%-os munkanélküliséget jelentett. A 2005. július-szeptemberi időszak átlagában a 15–74 éves népesség 54,9%-a jelent meg a munkaerő piacon. A foglalkoztatottak száma 21 ezer fővel haladta meg az előző év azonos időszakit, miközben nőtt a munkanélküliek tábora is. A munkanélküliek közel 23%-a a munkaerőpiacon csak kis létszámban jelenlévő 15–24 éves korosztályból kerül ki. Az e korcsoportot jellemző munkanélküliségi ráta 20,4% volt, szemben az előző évi 16,6%-kal. A munkanélküliek 47,4%-a egy éve vagy annál régebben keresett állást, ez 3 százalékponttal haladta meg a tavalyi értéket. A munkanélküliség átlagos időtartama 16,2 hónapnak felelt meg.

*Források: KSH, KOPINT-DATORG, MNB, ILO, Handelsblatt
Publikáció esetén kérjük, hogy összefoglalónkra
az alábbiak szerint hivatkozzon:*

*MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,
2005 / október, Budapest*

Forrás: KOPINT-DATORG, 2005. október

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző KHT; 1034 Budapest, Bécsi út 126-128.

Tel.: (1) 235-05-84; E-mail: gvi@gvi.hu; Internet: www.gvi.hu